



# Natuur op G38

*Echte natuur in het hart van  
het Rivierduingebied*

Fam. Barkema  
Klokbekerweg 7  
8219 PD Lelystad





# Hoeve G38

---

Een natuurboerderij in het hart van het Rivierduingebied

Projectplan t.b.v. Programma Nieuwe Natuur

Familie Barkema

Klokbekerweg 7

8219 PD Lelystad

barkema@planet.nl

## Voorwoord

---

De Provincie Flevoland heeft ons uitgedaagd antwoorden te vinden op haar verzoek bijna 900 ha voor natuur bestemde grond zinvol in te kunnen zetten.

In het project plan Hoeve G38 stellen wij de provincie voor haar bestaande beleid voor agrarisch natuurbeheer verder te effectueren. Met een natuur kerngebied in het hart van een agrarische natuurvereniging worden doelsoorten nog veel beter beschermd, vooral in voor hen kwetsbare periodes.

Met iets meer dan 4 % van het budget van het Progamma Nieuwe Natuur, kan een natuurboerderij in het hart van het Rivierduingebied worden gerealiseerd. Met winst voor recreatie, archeologie en cultuurhistorie.

Wij vragen aan de provincie ons melkveebedrijf conform de Europees getoetste werkwijze uit de catalogus Groenblauwe diensten om te zetten, en te bestemmen als een natuurgebied voor akker- en weidevogels met landbouwkundig medegebruik

Fraaie Blaarkopkoeien zijn het meest geschikte vee om het vaste natuurgrasland en de vogelstroken duurzaam te beheren. Van onze kant zullen wij investeren in erf en gebouwen om het nieuwe natuurbedrijf ook economisch duurzaam te laten voortbestaan.

Ben en Armgard Barkema



Figuur 1 Bij de Nationale Groenprijzen in 2001 wonnen Ben en Armgard een tweede prijs, voor de meeste plant – en diersoorten op een boerenbedrijf.

# Inhoud

---

Inleiding .....	5
Meetlat .....	6
Belevingswaarde.....	6
In welke mate levert het project beleefbare, functionele en inpasbare natuur op? .....	6
Beleefbare Natuur .....	6
Inpasbaarheid .....	7
Functionele natuur .....	7
In welke mate heeft het project waarde voor dagrecreatie of verblijfsrecreatie of biedt het kansen voor economische ontwikkeling? .....	8
Recreatie.....	8
Economische ontwikkeling .....	8
Hoe groot is de afstand van het project tot stedelijk gebied of grote toeristische voorzieningen?.....	9
Ecologische waarde .....	10
In welke mate draagt het project bij aan de versterking van de EHS, het bereiken van internationale natuurdoelstellingen, het bevorderen van biodiversiteit en/of het robuuster maken van Flevolandse natuur? .....	10
In welke mate draagt het project bij aan het realiseren van het Flevolands natuurbeleid? .....	12
In welke mate en op welke wijze worden met het project bestaande natuurcompensatieverplichtingen ingevuld? .....	14
Multiplier .....	15
In welke mate is er sprake van een multiplier op de vanuit het programma in te zetten hectares? .....	15
In welke mate draagt het project naast natuurwaarden ook bij aan de integrale ontwikkeling van andere beleidsterreinen zoals landbouw, recreatie, water, cultuur? .....	16
Zekerheid.....	16
In welke mate is er sprake van maatschappelijke betrokkenheid bij en maatschappelijk draagvlak voor het project? .....	16
Hoe zeker is het dat het project binnen vijf jaar uitgevoerd kan worden? .....	17
In welke mate is het project faseerbaar of aanpasbaar indien een onderdeel niet uitvoerbaar blijkt te zijn? .....	18
In welke mate is sprake van juridisch of financiële risico's of onzekerheden en hoe wordt hiermee omgegaan? .....	18
Financiële realisatie .....	20
Nawoord .....	23
Bijlagen .....	24

## Inleiding

Met het Programma Nieuwe Natuur heeft de provincie Flevoland gegadigden opgeroepen in te schrijven op de mogelijkheid van realisatie van nieuwe natuur in Flevoland.

In dit rapport is te lezen hoe wij denken dat Hoeve G38 een bijdrage kan leveren aan de provinciale wens voor nieuwe natuur. Met een Natuurboerderij in het hart van het Rivierduingebied zijn de soorten waarvoor al steun wordt verkregen in het kader van agrarisch natuurbeheer veel beter beschermd. 2600 ha Rivierduingebied vormt het thuis voor bontbekplevieren, graspiepers, kwartels en in mindere mate veldleeuwerik en kiekendieven. Honderden Goudplevieren verblijven er tijdens de trek. Met een Natuurboerderij en kreekrestant in het hart van het gebied worden schoonheid en eigenheid onderstreept, en krijgen de soorten waarvoor de provincie zich al zo lang inzet nog betere bescherming. En, het biedt ondersteuning aan die boeren, die agrarisch natuurbeheer als onderdeel van hun bedrijfsvoering zien.

De provincie hanteert een meetlat om het project te toetsen. De meetlat en onze reactie daarop is beschreven in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 3 worden de financiële aspecten van de realisatie van een Natuurboerderij verder uitgewerkt. Met 4 % van de beschikbare “Oostvaarderswold hectares” versterken we het Rivierduingebied als thuis voor de akker- en weidevogels en verblijvende trekvogels.



Figuur 2 Locatie Hoeve G38 (op de kaart zijn kavel G37 en G38 aangegeven).

# Meetlat

## Belevingswaarde

### In welke mate levert het project beleefbare, functionele en inpasbare natuur op?

Met het projectplan Hoeve G38 wordt in hoge mate beleefbare, functionele en inpasbare natuur gerealiseerd. Ben en Armgard Barkema zijn bereid hun 40,5 ha groot melkveebedrijf om te zetten in een natuurgebied waarin met hulp van biologische landbouw akker – en weidevogels intensief worden beschermd. Soorten die het nu in het landelijk gebied steeds moeilijker hebben. Vogels die ook verderop in het gebied bij boeren een plek zouden kunnen vinden. Vogels ook, die als provinciale doelsoort zijn opgenomen. Voor enkele tientallen jaren geleden kwamen ze nog talrijk voor, maar met de olopende schaalvergroting en intensivering van de landbouw, staan ze onder druk. Een natuur kerngebied binnen het landbouwgebied zal initiatieven op het gebied van agrarisch natuurbeheer en vergroening ondersteunen en versterken.

### Beleefbare Natuur

Achterop, langs de bosrand worden kleinschalige akkers ingericht. Hier is over het land van de Barkema's een wandelroute gepland. Vanuit de replica van de meetstoel langs het Klokbekerbos is het fraaie landschap al goed te overzien. Een duizenden jaren oud kreekrestant is zichtbaar gemaakt in het landschap. Het wandelpad zal verder worden uitgebreid langs het gehele bedrijf, meer dan een kilometer lang! Halverwege zal een informatiebord worden geplaatst met de bijzonderheden van die plek zoals de vogels, het beheer, maar ook aardkundige waarden. Vanaf het pad kunnen wandelaars de vochtige kreek weerspiegeld zien in het landschap en genieten van de vogels, de natuurlijk bloeiende weides en de ouderwetse koeien. Wetenswaardig is dat de zichtbare kreekbedding het naastgelegen archeologisch reservaat ondersteunt en versterkt. Bezoekers krijgen zo een prachtig beeld van de Swifterbant-cultuur en de rijke historie van het Rivierduingebied. Het aantal bezoekers aan het gebied zal toenemen waardoor het draagvlak voor landbouw in de regio verder zal worden versterkt. De wandelroute gaat verder naar de Klokbekeweg. Vandaar zal de route langs de nevenkavel, naar de Visvijverweg lopen. De kavel daar, G37, wordt naast weiland als kruiden- en faunarijke akkerperceel ingericht. Langs de Klokbekeweg komen bloemen en bloem-plukstroken: naast bijen zullen veel fietsers met een rijke bloemenoogst weer naar huis terug keren!



Figuur 3 Replica van een meetstoel





## In welke mate heeft het project waarde voor dagrecreatie of verblijfsrecreatie of biedt het kansen voor economische ontwikkeling?

### Recreatie

De op verschillende plaatsen aangelegde en op traditionele wijze beheerde veldleeuwerik-stroken in het Rivierduingebied zijn goed te zien vanaf de openbare weg en vormen een visitekaartje van de Natuur- en Milieucoöperatie. Met de Natuurcoöperatie en het bezoekerscentrum “De Kalverschuur” in de buurt, kunnen gemakkelijk excursies en voorlichtingsavonden over het agrarisch natuurbeheer en de natuurresultaten op Hoeve G38 worden gehouden. De mogelijkheden om de Natuurboerderij te bezoeken dragen ook bij aan de verbetering van het imago van de boer in Flevoland, iets wat de laatste jaren binnen de agrarische sector steeds belangrijker is geworden. Omdat ook archeologie een speerpunt voor de Natuurcoöperatie vormt is de blootlegging van een bestaande kreek een aanwinst:

een 5000 jaar oude kreekloop zal weer zichtbaar worden gemaakt doordat de kreek wordt vernat. De vochtige kreekloop zal een grote aantrekkingskracht hebben voor vogels. Het zal verdere bodemdaling van de kreek tegen gaan, waarmee de archeologische waarden beter worden beschermd tegen blootlegging en oxidatie. Hiermee versterkt het project het naastgelegen archeologisch reservaat. Bezoekers in het Rivierduingebied krijgen zo een prachtig beeld van de Swifterbant-cultuur en de rijke historie van het Rivierduingebied. Met de kade langs de kreek zal de Kuierlatten wandel-route worden uitgebreid.

De (monitorings)resultaten van de Natuurboerderij zullen zichtbaar worden gemaakt via internet en in “De Kalverschuur”, wat de waarden en aantrekkingskracht van het gebied nog verder zal doen toenemen.

### Economische ontwikkeling

De realisatie van het project zal een grote meerwaarde bieden voor de onderneming van de familie Barkema door de verkoop van biologische kaas- en vleesproducten in samenwerking met de families van Dalen en Verschure, die ook Flevolandse Blaarkopkoeien houden. Dit ouderwetse koeienras is, in tegenstelling tot de huidige melkveerassen, een dubbeldoelras, wat inhoudt dat ze voor zowel vlees als melkproductie bruikbaar zijn. Hoewel de blaarkop minder melk geeft dan een ‘moderne Holstein Frisian’ (HF) bevat de melk meer gezonde vetzuren, minder vet en meer eiwit. Ook is het aandeel capcaseïne BB hoger dan bij de HF. Deze gezonde melk is daarmee extra geschikt voor het maken van kaas. De genoemde eigenschappen maken de kaas romig en vol van smaak. Daarnaast bevat het minder zout dan reguliere kaas, maar door de ziltige smaak valt dit niet op. Scan de QR-code hiernaast voor het promotiefilmpje vol met info over de Blaarkop, en beelden van het bedrijf van Ben en Armgard. Of kijk op

<http://youtu.be/UGOI6QMF8AA>



De Barkema's hebben al eerder kaas van de melk van hun koeien laten maken, en deze Blaarkopkaas is goed in de smaak gevallen. Het vlees kan worden verkocht in een restaurant op Schokland of elders in Flevoland. Ook Haje heeft aangegeven betrokken te willen worden bij de verkoop van Blaarkopproducten. Met de samenwerking ontstaat een toegevoegde waarde voor alle drie initiatiefnemers omdat de toegenomen naamsbekendheid zijn weerslag zal hebben op de verkoop van deze, maar ook andere producten.

Daarmee ontstaan ook weer mogelijkheden voor andere ondernemers. Flevolandse Blaarkopkaas uit het Rivierduingebied en Schokland zal voor de provincie Flevoland ook meer mogelijkheden bieden om zich te profileren.

Door de samenwerking met de families van Dalen en Verschure kunnen bezoekers ook gecombineerd een bezoek brengen aan Hoeve G 38 , Schokland en het Swifterpark.

Het adviesbureau Rivierduin G38 Advies van Ben Barkema richt zich op boeren en overheden die gezamenlijk aan particulier natuurbeheer willen doen. Door een particulier natuurproject in de achtertuin van het adviesbureau zal het aan zeggingskracht, en naamsbekendheid winnen. De al aanzienlijke omzet zal zich nog zich meer kunnen ontwikkelen. De koppeling tussen praktijk en advies zal voor het adviesbureau en haar opdrachtgevers een duidelijke meerwaarde betekenen.

De natuurwaarden in het totale Rivierduingebied zijn met het project beter gewaarborgd. Dit kan de leden van de Natuurcoöperatie extra inkomsten opleveren. In het verleden is in samenwerking met het adviesbureau van Ben al veel extra inkomen naar de boeren in het Rivierduingebied gegaan, en heeft de oprichting van een Natuurcoöperatie veel politieke slagkracht gegenereerd. Toekomstige (Europese) vergroeningseisen voor de landbouw zullen makkelijker kunnen worden gehaald door de ontstane variatie van beheer en kennis over landbouwgronden in de buurt.

## Hoe groot is de afstand van het project tot stedelijk gebied of grote toeristische voorzieningen?

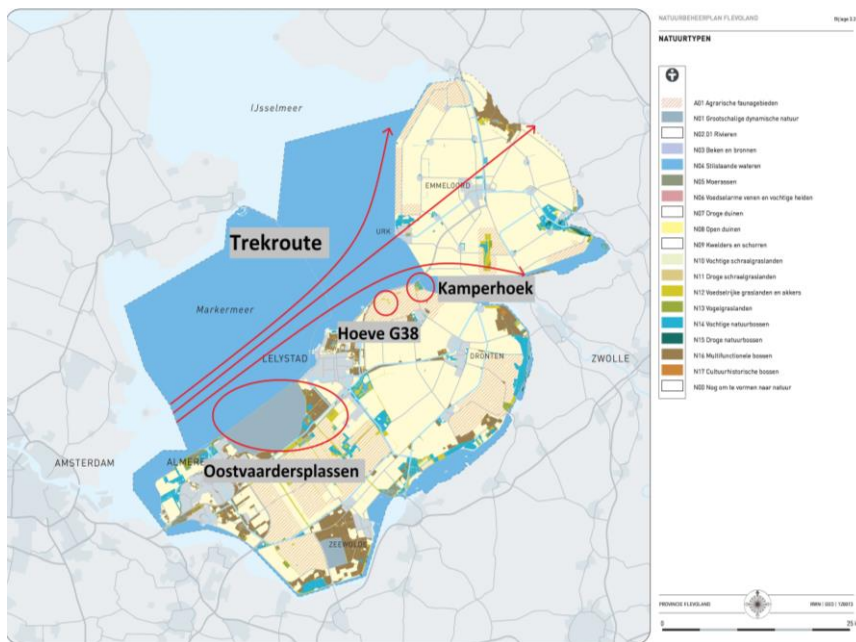
Het project is gelegen in het landelijk gebied, ongeveer 8 kilometer ten noorden van Lelystad, in het hart van het Rivierduingebied. De waarden van het gebied zijn landschappelijk en archeologisch, er zijn geen grote toeristische trekpleisters in de buurt. Het gebied ligt wel binnen een landelijk netwerk van fietspaden, wandelpaden zoals de Kuierlatten, en het bezoekerscentrum 'de Kalverschuur' ligt op loopafstand.



## Ecologische waarde

In welke mate draagt het project bij aan de versterking van de EHS, het bereiken van internationale natuurdoelstellingen, het bevorderen van biodiversiteit en/of het robuuster maken van Flevolandse natuur?

De boerderij ligt vlakbij het IJsselmeer, op de vogeltrekroute die ook de Oostvaardersplassen en Kamperhoek (onderdeel van de EHS) aan doet. Kamperhoek dat door de vele trekvogels ook wel Klein Breskens wordt genoemd.



Als gevolg hiervan zijn er al veel vreemde vogels op het land van Ben en Armgard Barkema aangetroffen: Heilige Ibis, Kraanvogel, Woestijnvink, Roodpootvalk en Hop, maar ook Lepelaar, Zilverreiger, Tapuit Appelvink en Paapje komen jaarlijks langs. Er fourageren drie soorten kiekendieven, honderden goud- en zilverplevieren, witgatjes, grutto, tureluur en scholekster. Recente broedvogels zijn zomertortel, kwartel, gele kwikstaart, veldleeuwerik, graspieper, bontbekplevier en kievit. De kerkuilen brengen jaarlijks meerdere jongen groot. Het bestaande beheer is dus al redelijk succesvol voor de vogelstand (zie tabel met vogelwaarnemingen uit het projectplan).

Echter, nu staan de akker- en weidevogels weer in toenemende mate onder druk. De aantallen hollen achteruit. Wat de oorzaak is, is nog niet helemaal duidelijk, maar ook binnen het

Rivierduingebied worden de aantallen van vroeger bij lange na niet gehaald. Ook op het land van de Barkema s is het rustiger geworden met de vogels: het is tijd voor een nieuwe stap en een nieuwe



Figuur 5 Paar Roodpootvalk op land Barkema

visie op het agrarisch natuurbeheer : agrarisch natuurbeheer ondersteund door een Natuurboerderij in het hart van het werkgebied . Een Natuurboerderij waar de vogels prioriteit 1 hebben, zonder op duurzaamheid in te hoeven leveren; particulier natuurbeheer 2.0 ! Met de aanleg van natuur op deze locatie zal namelijk de weide- en akkervogelstand in het hele Rivierduingebied een noodzakelijke extra impuls krijgen.

Het natuurlijke akkerbeheer in combinatie met integraal beweid grasland zal de veldleeuweriken, graspiepers, kwartels, en gele kwikstaarten bedienen. Deze vogels kunnen nu vanuit het kerngebied de aanvullende agrarische natuurstroken bij de collega-boeren bereiken. Het agrarisch natuurbeheer in de directe omgeving zal daardoor robuuster zijn, en op langere termijn meer succesvol. Met hun fraaie dubbeldoel blaarkop koeien hebben Ben en Armgard ook het vee om weidevogel- en akkerbeheer tot een succes te maken. Van oudsher namelijk, liepen de blaarkoppen op de gemengde Groningse boerenbedrijven met weides en akkerland. Blaarkoppen zijn van nature rustige en gemoedelijke koeien. Ze hebben een vriendelijk karakter en zijn daarmee goed te benaderen. Ze hebben voldoende aan een sober rantsoen en kunnen vet worden van wat de natuur hen te bieden heeft. Deze eigenschappen maakt ze uiterst geschikt voor begrazing in openbare natuurgebieden. Planologisch zijn er meerdere raakvlakken om natuur op de kavel G38 te willen realiseren. De naast gelegen Noordertocht is aangewezen als ecologische verbindingszone, De vele natuurvriendelijke oevers in combinatie met brede , extensieve stroken bieden vogels en insecten nu al de ruimte. Het land is begrensd als weide- en als akkervogelbeheergebied. Het IJsselmeer is aangewezen als Natura 2000 gebied.



Figuur 6 Blaarkoppen op het bedrijf van mts. Barkema

Planologisch zijn er meerdere raakvlakken om natuur op de kavel G38 te willen realiseren. De naast gelegen Noordertocht is aangewezen als ecologische verbindingszone, De vele natuurvriendelijke oevers in combinatie met brede , extensieve stroken bieden vogels en insecten nu al de ruimte. Het land is begrensd als weide- en als akkervogelbeheergebied. Het IJsselmeer is aangewezen als Natura 2000 gebied.

## In welke mate draagt het project bij aan het realiseren van het Flevolands natuurbeleid?

Nederland kent een internationale verantwoordelijkheid ten aanzien van haar rode lijstsoorten. Tientallen kwamen al op de boerderij voor (zie bijlage) . Aan de doelsoorten van de provincie, veldleeuwerik, graspieper , zomertortel en grauwe kiekendief is altijd al bijzondere aandacht besteedt onder de voorgestelde bedrijfsvoering. Maar nu lopen de aantallen terug.



Figuur 7 Zomertortel op erf van Hoeve G38

De dieren uit onderstaande tabel zijn waargenomen op het land van Ben en Armgard, een rode asterix geeft aan dat de soort broedvogel is (geweest).

<u>Blauwe kiekendief</u>	Gevoelige soort	Ongeveer 100	Lichte afname
<u>Boerenzwaluw</u> *	Gevoelige soort	100.000 tot 200.000	Onbekend
<u>Bontbekplevier</u> *	Kwetsbare soort	Minder dan 500	Lichte afname
<u>Boomvalk</u>	Kwetsbare soort	Ongeveer 1.000	Lichte afname
<u>Gele kwikstaart</u> *	Gevoelige soort	Minder dan 50.000	Lichte afname
<u>Goudplevier</u>	Uit Nederland verdwenen soort	Geen	Niet van toepassing
<u>Graspieper</u> *	Gevoelige soort	Ongeveer 75.000	Lichte afname
<u>Grauwe kiekendief</u>	Ernstig bedreigde soort	Enkele tientallen	Lichte afname
<u>Grote zilverreiger</u>	Gevoelige soort	Enkele tientallen	Lichte toename
<u>Grutto</u> *	Gevoelige soort	Bijna 50.000	Afname
<u>Hop</u>	Uit Nederland verdwenen soort	Geen	Niet van toepassing
<u>Huismus</u> *	Gevoelige soort	500.000 tot 1.000.000	Afname
<u>Huiszwaluw</u> *	Gevoelige soort	Ongeveer 100.000	Afname
<u>Kemphaan</u>	Ernstig bedreigde soort	Ruim 100	Sterke afname
<u>Kerkuil</u> *	Kwetsbare soort	Ongeveer 2.000	Toename
<u>Kleine zilverreiger</u>	Gevoelige soort	Enkele tientallen	Lichte toename
<u>Kneu</u> *	Gevoelige soort	Minder dan 50.000	Afname
<u>Koekoek</u> *	Kwetsbare soort	Tussen 5.000 en 10.000	Onbekend
<u>Nachtegaal</u> *	Kwetsbare soort	Ongeveer 7.000	Lichte toename
<u>Paapie</u>	Bedreigde soort	Ruim 500	Afname
<u>Ringmus</u> *	Gevoelige soort	200.000 tot 500.000	Sterke afname
<u>Slechtvalk</u>	Gevoelige soort	Minder dan 10	Lichte toename
<u>Spotvogel</u> *	Gevoelige soort	Ongeveer 20.000	Afname
<u>Tapuit</u>	Bedreigde soort	Tussen 500 en 1.000	Afname
<u>Tureluur</u>	Gevoelige soort	Minder dan 25.000	Lichte afname
<u>Veldleeuwerik</u> *	Gevoelige soort	Ruim 50.000	Sterke afname
<u>Velduil</u>	Ernstig bedreigde soort	Enkele tientallen	Afname
<u>Watersnip</u> *	Bedreigde soort	1.000 tot 1.500	Sterke afname
<u>Zomertortel</u> *	Kwetsbare soort	Ruim 10.000	Sterke afname

Flevoland heeft in het Rivierduingebied ingezet op agrarische akker- en weidevogelnatuur. Een natuurboerderij in het hart van het Rivierduingebied, zal de bestaande agrarische natuur versterken en body geven. In goede jaren is het een brongebied van waaruit soorten als graspieper en veldleeuwerik zich verspreiden. In mindere jaren is er in ieder geval een plek waar de populatie akker en weidevogels terecht kan en waar jongen groot worden. Hiermee wordt de 2500 ha. van de Natuur-en Milieucoöperatie Rivierduingebied meer solide en wint het agrarisch natuurbeheer aan belang.

Ook zal de ontwikkeling van de kavels G38 en G37 een ruimtelijke 'stepping-stone' voor de natuurontwikkeling in de hele provincie betekenen. Het kan worden gezien als een goede stap in de richting van meer particulier initiatief voor natuurbeheer, en richting een meer effectief lokaal agrarisch natuurbeheer. Ongetwijfeld draagt het ook bij aan het weghalen van de koudwatervrees voor lokaal natuurbeheer met agrarisch medegebruik, zoals die nu nog in Flevoland bij LTO en menig agrariër leeft.

### In welke mate en op welke wijze worden met het project bestaande natuurcompensatieverplichtingen ingevuld?

De natuurcompensatieverplichtingen bestaan uit kiekendief-fourageergebied, bos en moeras. De 3 soorten kiekendieven die al jagen op het land van Ben en Armgard Barkema, zullen een beter habitat worden aangeboden en er naar verwachting blijven jagen. Met de aanleg van kiekendief stroken en kruidenrijke graslanden nemen de muizen en insecten, en dus de kiekendieven toe. Mogelijk kunnen deze oppervlakten een rol spelen als compensatie voor verloren gegaan gebied. In de pijplijn staan ook de plaatsing van een aantal hele grote windmolens. Het is niet ondenkbaar dat de plaatsing van deze reuzen langs het Natura 2000 gebied IJsselmeer, en in het Rivierduingebied de wens tot aanleg van Natuurcompensatie oproept. Met de start van een natuurboerderij kan aan deze wens tot compensatie worden voldaan en kan hoeve G38 wellicht een bijdrage leveren aan de opschaling en inpassing van windmolens in Flevoland.



Figuur 8 Grauwe kiekendief percelen Barkema

## Multiplier

### In welke mate is er sprake van een multiplier op de vanuit het programma in te zetten hectares?

De boerderij van 40,5 ha, kan nu niet worden aangekocht; er is een verkoopstop. Met een bestemmingswijziging naar nieuwe natuur kan dat wel! Met bestuurlijke overreding kunnen de pachters het bedrijf kopen, en omzetten naar natuur. Het waardeverlies doordat het geen landbouwgrond meer is wordt door de provincie vergoed.

Hoe doen we dat? Met een natuurbestemming kan de boerderij dus worden verkocht aan de zittende pachter. Eenmaal in eigendom kan de boerderij worden aangeboden om om te zetten naar natuur. De Barkema's zijn daar toe bereid en willen zich daar op vast leggen. Natuurgrond is minder waard dan landbouwgrond. Europese regelingen geven aan hoe dat omzetten kan worden gedaan (zie stukje staatsteun en catalogus groenblauwe diensten). In Nederland hebben de provincies afgesproken dat natuurgrond 15% van de waarde van courante landbouwgrond heeft. Natuurorganisaties krijgen de gronden meestal om niet, particuliere natuurbeheerders betalen 15%. Daar zit de eerste winst. De waarde daalt dus met 85%, en deze waarde daling wordt gecompenseerd. Dat zijn kosten voor de provincie. Daar bovenop komen de kosten om het land, stal en erf geschikt te maken voor natuurbeheer. De totale kosten bedragen €4.518.966,57

Voor dit geld wordt niet alleen al het land omgezet en ingericht, geschikt gemaakt voor duurzame beweiding, maar ook omgeschakeld naar biologische productie, wordt de bestaande authentieke stal met gevoel verbouwd naar een strostal en komen er ruimtes voor opslag van stro. Een waterdichte, overdekte opslag voor vaste mest op een milieuverantwoord erf, vormt het sluitstuk. Binnen de nieuwe bestemming kan ook worden vastgelegd dat het cultuurhistorisch aanzicht van woonhuis, erf en gebouwen zo veel mogelijk bewaard moet blijven.

Bij het berekenen van de multiplier gaan we uit van een situatie waarbij de percelen alleen zijn aangekocht. 36 ha. Oostvaarderswold levert 40,5 ha. natuur in het Rivierduingebied op. Beheer en inrichting hebben in het Oostvaarderswold immers ook nog niet plaats gevonden. Belangrijke multiplier is natuurlijk ook de versterking van het huidige agrarisch natuurbeheer binnen het 2600 ha grote werkgebied van de Natuur- en Milieucoöperatie.

Met een bestemmingswijziging natuur met agrarisch medegebruik voor Hoeve G38, wordt dit het kerngebied van het agrarisch beheer in de omgeving. Natuurwaarden in het gebied zijn min of meer gewaarborgd, zonder dat omliggende boeren bang hoeven te zijn voor planologische neven effecten.. Daarnaast wordt de archeologie in het gebied ondersteund en zal er een wandelroute worden opgesteld.

De toekomstige windmolenexploitanten van het Rivierduingebied en binnen de FWF zijn bereid een fonds voor maatschappelijke doelen op te zetten. Dit staat vermeld in het windplan van de FWF. Wanneer uit een windfonds een gedeelte van de inrichting, toekomstige investeringen of het beheer zou kunnen worden gefinancierd neemt het draagvlak voor grote windmolens toe en is de continuïteit van de Natuurboerderij nog beter gewaarborgd.



## In welke mate draagt het project naast natuurwaarden ook bij aan de integrale ontwikkeling van andere beleidsterreinen zoals landbouw, recreatie, water, cultuur?

Het gebied ligt in een aardkundig waardevol gebied: Rivierduinen en stroomgeulen Swifterbant. Op enkele plekken op de hoofdkavel zijn de oude stroomgeulen nog zichtbaar door een iets lagere ligging en wat andere begroeiing. In het project zal deze stroomgeul weer zichtbaar worden gemaakt door de bouwvoor af te graven en de keek in het voorjaar te vernatten. Dit zal niet alleen de vogelstand een enorme impuls geven, maar ook de bodemdaling tegengaan en de archeologische waarden beschermen. Zo kan de ontwikkeling van het natuurbeheer de cultuurhistorische waarden verder versterken. Als het gaat om kavelruil ed. zijn de positieve effecten voor de provincie groot, maar indirect. Het idee van Particulier Natuurbeheer door boeren in een agrarische omgeving is, anders dan in de omringende provincies, voor Flevoland nieuw en voor sommigen beangstigend. De wet van de remmende voorsprong. Door via Hoeve G38 te wettigen aan dit instrument, kunnen boeren en terreinbeheerders in de toekomst wellicht oplossingen vinden, waar dat anders niet gelukt zou zijn. Bijvoorbeeld doordat boeren en terreinbeheerders samen gaan werken. Hoeve G38-Partner Arjen Verschure doet al iets dergelijks op Schokland met het Flevolandschap.

De productie, verkoop en consumptie van Flevolandse producten als de Blaarkopkaas en Blaarkopvlees zal de lokale economie versterken. Daarmee kan Flevoland zich profileren. Met betrekking tot het beleidsterrein recreatie draagt het project bij door mogelijkheden voor wandelingen en gecombineerd bezoek aan de boerderijen en winkels van de samenwerkende partijen. In het streefbeeld Fietsnetwerk 2015 is aangegeven dat Hoeve G38 aan de Landelijke Fietsroute ligt. De landschappelijke en cultuurhistorische waarden en verhoogde natuurwaarden in het gebied zijn vanaf het fietspad toegankelijk en zichtbaar. Daarnaast zullen er naar verwachting tientallen vakinhoudelijke excursies plaats hebben.

Er zijn geen korte termijn wateropgaven van het Waterschap voor dit gebied. Niettemin zal de natuurinrichting positief bijdragen aan de waterkwaliteit en het behoud van aardkundige waarden in dit Provinciaal Archeologisch en Aardkundig Kerngebied (ParK): Het Rivierduingebied Swifterbant. De aardkundige waarden in de ondergrond zullen beter worden beschermd door de hogere waterpeilen. Thans is er sprake van bodemdaling in het gebied waardoor het risico ontstaat dat archeologische waarden bloot komen te liggen en onder invloed van zuurstof gaan oxideren en verdwijnen. De hogere waterpeilen kunnen de bodemdaling tegenhouden waardoor de aardkundige waarden in dit ParK beter gewaarborgd blijven.

Er zal een vermindering van uitspoeling van meststoffen en pesticiden – ten opzichte van gewoon agrarisch gebruik van de grond – plaatsvinden omdat er biologisch wordt geboerd.

## Zekerheid

### In welke mate is er sprake van maatschappelijke betrokkenheid bij en maatschappelijk draagvlak voor het project?

Ben en Armgard Barkema beheren hun grond al zo veel mogelijk met respect voor weide- en akkervogels, en zijn lid van de Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied. Ben is een van de oprichters van de Natuurcoöperatie, en het eerste Flevolandse beheergebied lag op zijn bedrijf. Bij de Nationale Groenprijzen in 2001 wonnen Ben en Armgard een tweede prijs, voor de meeste planten – en diersoorten op een boerenbedrijf, waaronder ook de zeldzame bijenorchis, wat een teken van maatschappelijk draagvlak!!

Helaas staat het er inmiddels minder goed voor met de natuur in Flevoland en het Rivierduingebied. Het is tijd voor een verdergaande stap. Het grote enthousiasme, de deskundigheid en de absolute toewijding van de eigenaren geven de eerste garantie voor een succesvol project. De afgelopen 12 jaar hebben, met dank ook aan het bureau van Ben, de boeren in het gebied in voor hen moeilijke tijden neveninkomsten uit agrarisch natuurbeheer gehad, en groene leningen kunnen afsluiten. Daarnaast is de politieke slagkracht van het gebied vergroot. Inmiddels is heel Flevoland afgedekt met agrarische Natuurverenigingen.

Om verder in het natuurbeheer door boeren te professionaliseren is een kerngebied voor soorten als veldleeuwerik, graspieper en grauwe kiekendief binnen het werkgebied van een agrarische natuurvereniging een sterke en noodzakelijke ontwikkeling. Dit is ook een Europese wens, gezien de druk vanuit Brussel om professioneler te gaan werken en collectieven voor agrarisch natuurbeheer te gaan vormen.

Binnen het 'programma Nieuwe Natuur' van de Provincie Flevoland wordt het gestimuleerd dat projecten met elkaar samenwerken. Projecten kunnen elkaar zo versterken in hun planvorming, aanvraag en uitvoering. OFL 12 en OFL 13 (Swifterpark) en Arjen Verschure op Schokland zijn daarom de samenwerking aangegaan. De samenwerking heeft betrekking op de Blaarkoppen, maar ook de uitwisseling van kennis (Ben Barkema is voormalig natuurbeheerder van Natuurmonumenten) is wezenlijk voor de samenwerking.



Figuur 9 Graspieper op land Barkema

Er zijn diverse organisaties die het project van harte toejuichen, zoals blijkt uit de aanbevelingsbrief van De Vogelbescherming en de steunbetuigingen op de website van de Provincie. Binnen het werkgebied van de Natuur- en Milieucoöperatie is de zwijgende meerderheid niet tegen, soms zelfs voor het project. De vrijwilligers en vogeltellers zijn razend enthousiast. Een kleine groep burens heeft aangegeven tegen te zijn. Vooral de angst om als gebied "op slot" te gaan speelt voor hen. Volgens mededelingen van de provincie is dit absoluut niet aan de orde. In het nieuwe natuurgebied en op de natuurboerderij zal onderzoek en educatie van harte worden aangemoedigd.

Er wordt al samengewerkt met CAH Vilentum en Warmonderhof, maar ook alle Flevolandse onderzoeksinstituten hebben de weg naar de Klokbekerweg al gevonden. Dit zal in de toekomst alleen maar meer worden. Het adviesbedrijf werkt nu aan de oprichting van een landelijke stichting die natuurprojecten gaat crowdfunderen en kwaliteit wil garanderen. Met een natuurgebied in de achtertuin zullen zulke landelijke initiatieven aan zeggingskracht winnen, en hiermee het bureau en haar medewerkers. Binnen het natuur- adviesbureau van Ben zijn er sowieso al veel contacten die ook graag de praktijk willen zien.

## Hoe zeker is het dat het project binnen vijf jaar uitgevoerd kan worden?

Nadat de deal met de RVOB rond is kan direct met de omzetting van het bedrijf en de inrichting van het gebied worden begonnen. Het project kan derhalve in 2015 al van start. Er is wel een nieuw peilbesluit nodig. Het waterschap werkt mee aan de voorbereiding. De nieuwe hoogwatersloot ligt binnen de eigen kavel.

## In welke mate is het project faseerbaar of aanpasbaar indien een onderdeel niet uitvoerbaar blijkt te zijn?

De ruil of verkoop met RVOB is cruciaal, en kan het best in één keer worden afgerond, omdat de bedrijfsvoering (omschakelen naar biologisch/natuurboer) en financiering nauw met elkaar samenhangen. Half natuurboer worden is om bedrijfstechnische redenen niet wenselijk. Bij de berekeningen voor het rendement voor boeren uit natuur is uitgegaan van de gangbare regelingen voor functieverandering, inrichting en afkoop van beheer, Mogelijk kan het Nationaal Groenfonds een rol spelen in de (voor)financiering. Dit zal het proces vergemakkelijken. Binnen het bureau van Ben is al ervaring met het Nationaal Groenfonds opgedaan.

De naastliggende kavel G37 vraagt weinig inrichting en kan direct na de bestemmingswijziging als natuurgebied worden beheerd.

## In welke mate is sprake van juridisch of financiële risico's of onzekerheden en hoe wordt hiermee omgegaan?

Het huidig melkveebedrijf is een pachtbedrijf. De verpachter, de Staat, moet bereid zijn afstand te doen van de Hoeve G38. Met de RVOB, het uitvoeringsorgaan dat rijkseigendommen beheert, is al overleg gevoerd. Wanneer de grond een nieuwe bestemming (natuur) krijgt is de RVOB gemachtigd de grond aan de pachters te verkopen. De pachters zullen direct akkoord moeten gaan met de functieverandering en garanderen dat zij de geplande investeringen zullen uitvoeren.

Wanneer het voor de provincie niet direct mogelijk is het waardeverschil tussen landbouw en natuurgrond beschikbaar te stellen, zou in overleg het Nationaal Groenfonds gevraagd kunnen worden de voorfinanciering te doen. Hiertoe is het van belang dat de Provincie zich schriftelijk uitspreekt over haar voornemen de Natuurboerderij te willen realiseren. De rentabiliteit van de natuurboerderij en de winst voor de natuur staat of valt met de aankoop van de grond voor verpachte waarde. Omdat er nu een verkoopstop is, is dat alleen mogelijk wanneer de bestemming wordt gewijzigd. Dan mag het wel. Omdat de beheerders bereid zijn het niet belaste deel van het pachtersvoordeel vrijwel geheel te investeren in de Natuurboerderij, is er een multiplier en ontstaat een sterk, modern en gezond natuur beherend bedrijf. In de praktijk betekent dit dat heel veel mensen kunnen genieten van prachtige koeien in weiden vol met bloemen en zingende leeuweriken, een plaatje! Daarnaast schenken de blaarkoppen ons hun heerlijke blaarkopkaas (ZIE YOUTUBE)



Scan de QR-code hiernaast voor een promotiefilm van Blaarkopkaas. Of kijk op: <http://youtu.be/ZeVZbojcu4>

Indien aanvullende financiering uit andere bronnen mogelijk is, zoals een fonds voor maatschappelijke doelen van een windvereniging of federatie, een crowdfundingssite of een ander fonds voor maatschappelijke doelen, is de continuïteit van de Natuurboerderij nog beter gewaarborgd.

**huidige situatie**



**toekomstbeeld**



## Financiële realisatie

---

We gaan uit van de gangbare manieren om natuurgrond uit landbouwgrond te realiseren. Dit is beschreven in de Groen Blauwe Catalogus en derhalve (mits zorgvuldig toegepast) vrij van risico op staatsteun. Hierin zijn ook regelingen i.v.m. bescherming van archeologische waarden en behoud van cultureel waardevolle agrarische bebouwing mee gegeven. Het van belang om de bestemming van de grond van landbouwgrond te veranderen in natuurgebied voor weide-, en akkervogels met landbouwkundig medegebruik. Een belangrijke eis van Europa is namelijk dat het natuurgebied blijft en dus dat de bestemming moet veranderen.

In het model gaan we er van uit dat grond en gebouwen onder de regeling van functieverandering vallen. De mts. Barkema verplicht zich om naast de investeringen in het land, de gebouwen en het erf, ook te investeren in de Natuurboerderij, waardoor de investeringen van de provincie aan duurzaamheid winnen. Daarnaast moet de eerste 2 jaar na inrichting van het land voer worden aangekocht, en moet er rekening gehouden worden met fiscale claims. Dit reële risico wordt gedragen door de familie Barkema en wordt geschat op een bedrag tussen de € 400.000 en € 1.000.000. Nadat er bestuurlijk groen licht is gegeven voor de ontwikkeling van de natuurboerderij, zal er contact worden opgenomen met de inspecteur om na te gaan hoe hij de regeling interpreteert.

De regeling die is gebaseerd op de catalogus Groenblauwe Diensten is de SKNL regeling. Deze is op dit moment in Flevoland niet opengesteld. Het Programma Nieuwe Natuur geeft echter de mogelijkheid om nieuwe initiatieven in te dienen.

Deze regeling is opgebouwd uit 3 onderdelen ;

- Subsidie functieverandering
- Subsidie inrichtingskosten
- Beheervergoeding

De regeling voor particulier natuurbeheer gaat uit van een eigendomspositie van de aanvrager. Op dit moment is het Rijksvastgoedbedrijf eigenaar en wordt de gehele Hoeve gepacht. De RVOB mag de percelen te koop aanbieden in geval de percelen van functie veranderen. We verzoeken de provincie daarom het verkoopproces met de RVOB te begeleiden.

### Subsidie functieverandering

De percelen van Hoeve G38 hebben op dit moment een agrarische bestemming. Agrarische grond heeft een economische marktwaarde. Na omzetting naar natuur zal de waarde dalen. Natuurgrond heeft namelijk een lagere verkoopwaarde dan agrarische grond. Deze waardedaling dient gecompenseerd te worden en wordt gesteld op 85%. Dit percentage is vastgesteld in IPO-verband.

We verzoeken de provincie de percelen en het erf te laten taxeren, om vervolgens de waardedaling vast te stellen. Uitgaande van een hectareprijs van €90.000 per ha. wordt de compensatie geraamd op € 3.633.750.

### Subsidie inrichtingskosten

De percelen dienen zodanig ingericht te worden dat ze maximaal natuurrendement opleveren. De inrichting van Natuurhoeve G38 is zo opgebouwd dat we naast ecologische ook cultuurhistorische waarden inbrengen. Het zichtbaar maken van de kreek vertelt het verhaal van 5.000 jaar geleden, terwijl de vernatting en de slikrandjes een grote aantrekkingskracht hebben op weide,- en akkervogels. Het terugbrengen van de authentieke grondruggen laat zien hoe de polder indertijd is uitgegeven. In de regio zijn nu alle percelen vlak geschoven. Hoeve G38 laat zien hoe de polder er destijds uit heeft gezien. Ook voor de vogels brengt dit grote kansen mee.

Projectbureau Antea heeft in opdracht van de provincie de inrichtingskosten voor het natuurgebied geraamd op € 492.000. In het model gaan we er van uit dat de grond en gebouwen onder de inrichtingskosten vallen. Goed akker- en weidevogelbeheer is alleen mogelijk door het gebruik van ruige mest. De stal en het erf moeten worden omgebouwd tot een stalsysteem dat werkt met stromest. De kosten voor sloop en nieuwbouw vallen buiten de vrijstelling. Voor de kosten van de mestopslag en inrichting stalsysteem op basis van vaste stalrest, kan een bijdrage van 60% worden verstrekt. Dit betekent een investeringsverplichting voor de mts. Barkema van € 314.561. Van de provincie vragen wij een bijdrage van € 204.515,40

### Beheervergoeding

De percelen zullen omgezet worden naar natuur met de volgende natuurdoeltypen: N12.02. Kruiden en faunarijk grasland, N12.05 Kruiden en faunarijke akker en N13.01 Vochtig Weidevogelgrasland. Op deze stukken gaan we terug naar een extensieve manier van boeren waarbij het beheer ten dienste zal staan van de weide,- en akkervogels. Afkoop van 10 jaar beheervergoeding € 188,701,17

Hieronder volgt een uiteenzetting wat het de Provincie in totaal kost om Hoeve G38 om te zetten naar natuur.

#### ***Totale kosten voor provincie:***

Subsidie functieverandering	€	3.633.750,00
Subsidie inrichtingskosten natuur	€	492.000,00
Bijdrage Inrichtingskosten stalsysteem op basis van vaste stromest	€	204.515,40
Beheer: (10 jaar)	€	188.701,17
<b>Totaal:</b>	<b>€</b>	<b>4.518.966,57</b>

## Proces

Stel de Provincie besluit Hoeve G38 conform bovenstaande uitgangspunten om te zetten naar natuur. Dan zullen er met RVOB en de mts. Barkema afspraken op papier gezet worden. Het geld moet bij de notaris staan of voorgeschoten worden en de Provincie moet zekerheid hebben dat de afspraken over inrichting en beheer worden nagekomen. In ons projectvoorstel hebben we een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden binnen de catalogus groen blauwe diensten. Omdat er geen juridische toetsing is geweest en het slechts een voorstel betreft, leggen wij de verantwoording van de uitgaven neer bij de provincie Flevoland.

## Belasting

Het waardeverschil tussen landbouw en natuur wordt vastgesteld d.m.v. taxatie van de grond in vrije verkeerwaarde. In IPO-verband is afgesproken dat de natuurwaarde hiervan 15% bedraagt. Over het algemeen houden de regionale inspecteurs der belastingen zich hieraan maar ze zijn autonoom. Mocht de regionale inspecteur van mening zijn dat de waarde als natuurgrond hoger is, dan zal de familie Barkema een naheffing krijgen. Nadat er bestuurlijk groen licht is gegeven voor de ontwikkeling van de natuurboerderij, zal er contact worden opgenomen met de inspecteur om na te gaan hoe hij de regeling interpreteert.

## Nationaal Groenfonds

De vergoeding voor waarde vermindering, landbouw naar natuur, inrichting, en afkoop van beheervergoeding kan via het Nationaal Groenfonds voorgefinancierd worden. We adviseren de provincie contact op te nemen als voorfinanciering gewenst is.

## Staatssteun

Doordat er in dit model uitgegaan wordt van een reeds bestaande, Europees erkende regeling en de vergoedingen conform de catalogus groen blauwe diensten zijn, is er slechts een beperkt risico op staatssteun. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de provincie. De volgende regels zijn overgenomen uit de catalogus groen blauwe diensten.

Voor de gebieden buiten de Ecologische Hoofd Structuur, en voor regionaal maatwerk is er de Catalogus Groenblauwe diensten.

Investerings in landbouwbedrijven zijn in principe vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting. In het geval van investeringen in landbouwbedrijven moeten deze gericht zijn op onder meer de volgende doelstelling “instandhouding en verbetering van het natuurlijke milieu, de hygiënische omstandigheden en de normen inzake dierenwelzijn”.

Met betrekking tot investeringen of kapitaaluitgaven die de instandhouding tot doel hebben van tot het erfgoed behorende elementen die tevens deel uitmaken van de productieve activa van een landbouwbedrijf, zoals bedrijfsgebouwen, mag steun tot maximaal 60% van de subsidiabele uitgaven worden verleend, mits de investering geen enkele stijging van de productiecapaciteit van het landbouwbedrijf meebrengt.

**Bron: catalogus Groen Blauwe Diensten**

## Nawoord

---

De ontwikkelingen op het platteland gaan razendsnel. Helaas heeft dit een drastische afname van het aantal planten en dieren tot gevolg. Maar het is nog niet te laat! Met een natuurboerderij in het hart van een agrarische natuurvereniging krijgt het agrarisch natuurbeheer een enorme impuls en kunnen we de teruggang stoppen.

Aan dit rapport is veel tijd, zorg en energie besteed. Zonder hulp van de Provincie, DLG, Vogelbescherming, Antea, Theo Hogendoorn en vele anderen was het niet tot stand gekomen; allen heel veel dank!

Het woord is nu aan de politiek.

Armgard en Ben Barkema



## Bijlagen

---

- Aanbevelingsbrief Vogelbescherming Nederland
- Inrichtingsschets Antea
- Kostenraming Antea

Aanbevelingsbrief Vogelbescherming Nederland

INTERNATIONAL Vogelbescherming Nederland is Partner van BirdLife International, wereldwijd actief voor vogels en natuur



NEDERLAND

Per email, d.d. 9 januari 2014 Ons kenmerk : 14-B013 Doorkiesnummer : 0306937799 (Jules Bos)  
Telefoon 030 693 77 99

Geachte leden van Gedeputeerde Staten van Flevoland,

Op 9 januari jl. bezocht een delegatie van Vogelbescherming Nederland het melkveebedrijf van Ben Barkema aan de Klokbekweg te Lelystad. Naar Flevolandse maatstaven is het bedrijf van Ben gelegen in een relatief kleinschalig gebied, met zowel melkveehouderij als akkerbouw. Verder is relevant dat het bedrijf van Ben is gelegen binnen het werkgebied van de Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied, in het Flevolandse een belangrijke agrarische natuurvereniging.

Tijdens het bezoek aan het bedrijf van Ben Barkema is uitvoerig gesproken over het plan dat hij in het kader van het programma Nieuwe Natuur bij de provincie Flevoland wil indienen. Kernpunten van het plan betreffen (1) toekenning van hoofdfunctie natuur aan het melkveebedrijf, met extensieve, biologische veehouderij als onderliggende economische drager en (2) daarbij oude geomorfologische structuren in het landschap zichtbaar maken. Beide kernpunten krijgen beslag door ondergrondse kreken weer aan de oppervlakte te brengen, hetgeen gepaard gaat met een aanzienlijke maaiveldverlaging en dus vernatting. Dit biedt perspectieven voor (her)vestiging van weidvogels zoals grutto en Kievit. Op het bedrijf van Ben Barkema bestaan daarnaast tal van aanknopingspunten om maatregelen te treffen ten gunste van erfvogels (boerenzwaluw, huiszwaluw, zomertortel) en akkervogels (veldleeuwerik, kwartel, kwartelkoning, bontbekplevier).

Vogelbescherming juicht het verbeteren van de condities voor boerenlandvogels op het bedrijf van Ben Barkema van harte toe. Vogelbescherming merkt hierbij op dat de meerwaarde en uitstraling van effectieve maatregelen op het bedrijf van Ben Barkema naar de rest van het werkgebied van de Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied groot kan zijn, indien de leden van de coöperatie in de toekomst als collectief gericht samenwerken aan gebiedsplannen. Immers, idealiter worden ook op omliggende agrarische bedrijven binnen het werkgebied onderling samenhangende maatregelen getroffen, zodat op gebiedsniveau populaties van genoemde soorten duurzaam kunnen voortbestaan. Vogelbescherming denkt dat Ben Barkema bij het aanjagen van een ontwikkeling in deze richting een belangrijke rol kan spelen.

Namens Vogelbescherming Nederland

~

Fred Wouters Directeur

*f*

\_.l., BirdLife.



windmolen met balkenstuw

hoogwatersloot ca. 10 m. breed

kreek ca. 40 cm uitgraven beide zijden voorzien van een kleine ophoging/wal kreek 30 m. breed

vrij in te vullen akkerland met natuurwaarde

nieuw oudenhoudspad

vrije loop koeien naar grasland

grasland

grasland

grasland

ruggen ca. 14 m. breed groep ruggen met nat greppeltje (overstroombaar) verwerken in ruggen

balkenstuw

vogelicherm met banken

recreatief wandelpad (tussen bestaande kavel/sloot en nieuwe hoogwatersloot)

bloemenrand

vrij in te vullen akkerland met natuurwaarde in teelt loop kreek zichtbaar maken

vrij in te vullen akkerland met natuurwaarde

aankultuur op bestaande rooie

# Inrichtingsschets 'Hoeve G38'

augustus 2014 270343

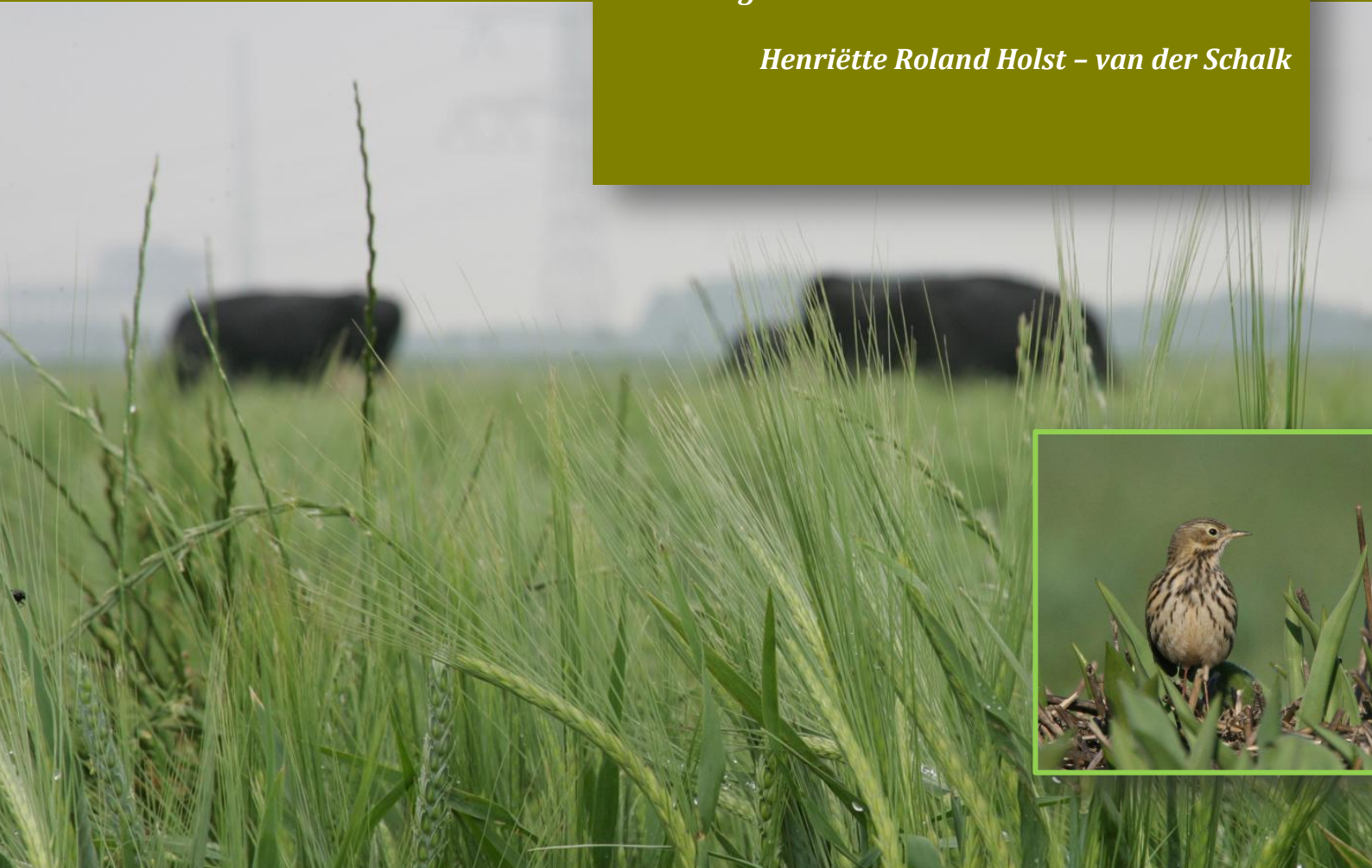




*De stilte der natuur heeft veel geluiden*

*De stilte der natuur heeft veel geluiden  
en is toch vol van rust voor ziel en zinnen  
die druppelt zacht en ongemerkt naar binnen  
tot in ons hart een zilv'ren toon gaat luiden  
gelijk met haar. Als we dan weer beginnen  
te denken aan wereld-dingen en ze te duiden  
merken we dat een kracht, als die van kruiden  
in ons gekomen is en ons kal doet minnen.*

*Henriëtte Roland Holst - van der Schalk*



Ben en Armgard Barkema  
Klokbekerweg 7  
8219 PD Lelystad  
[barkema@planet.nl](mailto:barkema@planet.nl)  
06 - 51914539

Provincie Flevoland  
Programma Nieuwe Natuur